

Briselē, 2019. gada 19. decembrī
(OR. en)

15231/19

ATO 109
RECH 528
SAN 525

DARBA REZULTĀTI

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsēkretariāts
Datums:	2019. gada 19. decembris
Saņēmējs:	delegācijas
Iepri. dok. Nr.:	14564/19 ATO 100 RECH 506 SAN 489
Temats:	Tādu atkritumu apsaimniekošana, kurus rada kodoltehnoloģiju un radioloģisko tehnoloģiju izmantošana neenerģētiskām vajadzībām – Padomes secinājumi

Pielikumā pievienoti Padomes secinājumi par tādu atkritumu apsaimniekošanu, kurus rada kodoltehnoloģiju un radioloģisko tehnoloģiju izmantošana neenerģētiskām vajadzībām; Vides padome šos secinājumus pieņēma 3741. sanāsmē, kura notika 2019. gada 19. decembrī.

PADOMES SECINĀJUMI

par tādu atkritumu apsaimniekošanu, kurus rada kodoltehnoloģiju un radioloģisko tehnoloģiju izmantošana neenerģētiskām vajadzībām

Nemot vērā

- to, ka kodoltehnoloģijām un radioloģiskajām tehnoloģijām ir nozīmīga loma ar kodolenerģijas nozari nesaistītās vitāli svarīgās jomās, piemēram, medicīnā, rūpniecībā, lauksaimniecībā, kosmosā, pētniecībā un vides nozarē, kur šīs tehnoloģijas sniedz neskaitāmus ieguvumus ES iedzīvotājiem, un apzinoties, ka kodolzinātne var sniegt būtisku ieguldījumu sabiedrības problēmu risināšanā;
- to, ka *Euratom* tiesību aktos ir noteikts: ir pienācīgi jāpamato kodoltehnoloģiju un radioloģisko tehnoloģiju izmantošana neenerģētiskām vajadzībām, ir jāuzlabo sabiedrības, pacientu un personāla aizsardzība pret radiāciju un radioaktīvie atkritumi un nostrādātā kodoldegviela ir jāapsaimnieko un jāapglabā drošā veidā;
- to, ka visās dalībvalstīs kodoltehnoloģiju un radioloģisko tehnoloģiju izmantošanas rezultātā rodas nostrādāta kodoldegviela un/vai radioaktīvie atkritumi;
- Padomes Direktīvu 2011/70/*Euratom* (2011. gada 19. jūlijs), ar ko izveido Kopienas sistēmu lietotās kodoldegvielas un radioaktīvo atkritumu atbildīgai un drošai apsaimniekošanai, kuras mērķis ir novērst nepamatota sloga uzlikšanu nākamajām paaudzēm;
- Padomes Direktīvu 2006/117/*Euratom* (2006. gada 20. novembris) par radioaktīvo atkritumu un lietotās kodoldegvielas pārvadājumu uzraudzību un kontroli, kuras mērķis ir iedzīvotājiem garantēt adekvātu aizsardzību;
- Padomes Direktīvu 2009/71/*Euratom* (2009. gada 25. jūnijs), ar ko izveido Kopienas kodoliekārtu kodoldrošības pamatstruktūru, un Padomes Direktīvu 2014/87/*Euratom* (2014. gada 8. jūlijs), ar kuru groza Direktīvu 2009/71/*Euratom*;

- Kopējo lietotās kodoldegvielas un radioaktīvo atkritumu drošas apsaimniekošanas konvenciju;
- dalībvalstu nostrādātās kodoldegvielas un radioaktīvo atkritumu apsaimniekošanas valsts programmas, kuras attiecas uz visiem valstu jurisdikcijā esošiem nostrādātās kodoldegvielas un radioaktīvo atkritumu veidiem un uz visiem šādu atkritumu apstrādes posmiem – no rašanās līdz apglabāšanai;
- dalībvalstu ziņojumus par to, kā tiek īstenota Padomes Direktīva 2011/70/*Euratom*, un ziņojumus par to, kā tiek īstenota Padomes Direktīva 2011/117/*Euratom*;
- Kopējās lietotās kodoldegvielas un radioaktīvo atkritumu drošas apsaimniekošanas konvencijas līgumslēdzēju pušu sagatavotos valstu ziņojumus;
- Padomes 2019. gada secinājumus par nukleārajām un radioloģiskajām tehnoloģijām un lietojumiem, kas nav saistīti ar enerģijas ražošanu;
- PIENĒMOT ZINĀŠANAI ziņojumu, kas attiecas uz Eiropas pētījumu par kodoltehnoloģiju un starojuma tehnoloģiju lietojumiem medicīnā, rūpniecībā un pētniecībā (ISBN 978-92-79-99659-7);
- PIENĒMOT ZINĀŠANAI darbu, kas pašlaik tiek veikts saistībā ar salīdzinošo analīzi par dalībvalstu pieejām radioaktīvo atkritumu un nostrādātās kodoldegvielas valsts uzskaites izveidei;
- PIENĒMOT ZINĀŠANAI darbu, kas paveikts saskaņā ar *Euratom* 2014.–2018. gada pētniecības un mācību programmu un pašreizējo *Euratom* 2019.–2020. gada darba programmu attiecībā uz tehnoloģiju un kompetenču pētniecību un izstrādi attiecīgās jomās, piemēram, atkritumu apsaimniekošanā un aizsardzībā pret radiāciju;
- PIENĒMOT ZINĀŠANAI rezultātus, kas izriet no 2019. gada novembrī Briselē Komisijas un Eiropas Savienības Padomes prezidentvalsts Somijas rīkotā *SAMIRA* semināra par to, kā apsaimniekot nostrādāto kodoldegvielu un radioaktīvos atkritumus, kurus rada kodoltehnoloģiju un radioloģisko tehnoloģiju izmantošana neenerģētiskām vajadzībām;
- PIENĒMOT ZINĀŠANAI rezultātus, kas izriet no 2019. gada novembrī Briselē Komisijas rīkotā semināra, kura temats bija salīdzinoša analīze par dalībvalstu pieejām radioaktīvo atkritumu un nostrādātās kodoldegvielas valsts uzskaites izveidei,

1. ATZINĪGI VĒRTĒ Komisijas sagatavošanās darbu, kura mērķis ir izstrādāt stratēģisko programmu kodoltehnoloģiju un radioloģisko tehnoloģiju lietojumiem medicīnā, rūpniecībā un pētniecībā (*SAMIRA*);
2. ATZĪST, ka kodollietojumu un radioloģisko lietojumu izmantošana neenerģētiskām vajadzībām labvēlīgi ietekmē sabiedrības veselību. Tāpēc pielietošanā būtu jāņem vērā kodollietojumu un radioloģisko lietojumu pilns dzīves cikls to izmantošanā neenerģētiskām vajadzībām;
3. ATZĪMĒ, ka kodoltehnoloģiju un radioloģisko tehnoloģiju izmantošana neenerģētiskām vajadzībām rada dažādu veidu atkritumu plūsmas. Parasti atkritumi tiek radīti nelielā apjomā un dažādās vietās un to veidi un īpašības atšķiras, un atkritumu apsaimniekošana nākamajās desmitgadēs palielināsies;
4. ATZĪMĒ, ka dalībvalstu atkritumu apsaimniekošanas vajadzības izriet no dažādām sabiedrības darbībām. Tās var būt saistītas, piemēram, ar nostrādāto kodoldegvielu, kas radusies pētniecības un testēšanas reaktoros, ar radioaktīvajiem atkritumiem, kas radušies saistībā ar pētniecības iekārtu ekspluatāciju un dezekspluatāciju, ar radioaktīvajiem atkritumiem, kas radušies radioizotopu ražošanas gaitā, ar medicīnas radioaktīvajiem atkritumiem un no lietošanas izņemtiem slēgtiem avotiem;
5. UZSVER, ka praktisko iespēju robežās un saskaņā ar valsts politiku un kopienas tiesībām ir svarīgi līdz minimumam samazināt radioaktīvo atkritumu daudzumu un to aktivitāti un izstrādāt un sākt praktiski izmantot jaunas atkritumu apsaimniekošanas tehnoloģijas vai iekārtas;
6. UZSVER – neskarot to, ka dalībvalstis ir pilnībā atbildīgas par darbībām, kas tiek veiktas ar to teritorijās radītajiem radioaktīvajiem atkritumiem, un par šo atkritumu glabāšanu un apglabāšanu, – atbildīgas un drošas darbības ar atkritumiem, to glabāšana un apglabāšana būtu jānosaka par prioritāti visās valsts līmeņa un pārvalstiskās darbībās;

7. UZSVER, ka dalībvalstu pienākums ir izstrādāt valsts politiku radioaktīvo atkritumu apsaimniekošanas jomā, kas attiektos arī uz tādiem radioaktīviem atkritumiem un nostrādāto kodoldegvielu, ko rada kodoltehnoloģiju un radioloģisko tehnoloģiju izmantošana neenerģētiskām vajadzībām;
8. ATZĪST, ka būtu jāizmanto diferencēta pieeja, proti, pieeja būtu atkarīga no atkritumu plūsmu veida, un ka risinājumus var pielāgot tam, cik plašs ir lietojums un kādā fāzē atrodas konkrētā kodoltehnoloģiju un radioloģisko tehnoloģiju izmantošanas programma;
9. ATZĪST, ka valstu politika nostrādātās kodoldegvielas un radioaktīvo atkritumu apsaimniekošanas jomā atšķiras; ka dalībvalstīm var būt centralizētas vai necentralizētas iekārtas darbībai, glabāšanai un apglabāšanai. Minētās darbības var nodrošināt publiskas vai privātas organizācijas;
10. ATZĪST, ka dažos gadījumos valsts mēroga risinājumi nav nedz uzreiz pieejami, nedz arī praktiski īstenojami. Tāpēc kā dzīvotspējīgu alternatīvu varētu apsvērt tādus pakalpojumus, iekārtas un glabāšanas vai apglabāšanas iekārtas, kuras dalībvalstis izmantotu kopīgi. Šādas kopīgas izmantošanas priekšnoteikumi ir politiski lēmumi un sabiedrības piekrišana, kā arī tehniski un juridiski risinājumi. Tomēr ierosinājumam īstenot šādu sadarbību būtu jānāk no dalībvalstīm;
11. ŅEM VĒRĀ, ka patlaban dalībvalstu sadarbība ietver kopīgas pētniecības programmas, kurām ir būtiska loma centienos rast risinājumus un vairot zināšanas atkritumu apsaimniekošanas jomā. Turklāt kopīga tehnoloģiju, pakalpojumu un zināšanu izmantošana palielinātu atkritumu apsaimniekošanas iespējamo risinājumu skaitu gan valstu, gan pārvalstiskā līmenī;

12. ATZĪST – lai izstrādātu risinājumus un paraugpraksi, kā arī saglabātu zinātību, prasmes un resursus tādu radioaktīvo atkritumu apsaimniekošanai, kurus rada kodoltehnoloģiju un radioloģisko tehnoloģiju izmantošana neenerģētiskām vajadzībām, liela nozīme ir pētniecības un mācību programmām valstu un Eiropas līmenī. Būtu vēl vairāk jāatbalsta kopīgu mācību pasākumu rīkošana, lai visās dalībvalstīs palielinātu zinātnības pieejamību un tvērumu un apmaiņu ar paraugpraksi;
13. NORĀDA, ka dalībvalstis pašas atbild par savām vajadzībām atbilstošu zinātnības, prasmju un resursu saglabāšanu un pilnveidošanu. Lai prognozētu nākotnes vajadzības un uz tām reaģētu, ir svarīgi apzināt esošo zinātību, prasmes un resursus. Tas būtu darāms gan valsts mērogā, gan arī izmantojot Eiropas sadarbību, piemēram, Eiropas Cilvēkresursu novērošanas centru;
14. NORĀDA, ka dalībvalstis un Kopiena atbild par to, lai ziņojumos par atkritumu apsaimniekošanu visos līmeņos tiktu iekļauti dati par radioaktīvajiem atkritumiem, kurus rada kodoltehnoloģiju un radioloģisko tehnoloģiju izmantošana neenerģētiskām vajadzībām.